

מי אמר: „איך אפשר לשנוא את הערבים. הלא הם דומים לפראנקים.“

ומדוע חוברה אמירה זו למשורר חיים נחמן ביאליק

השיפה

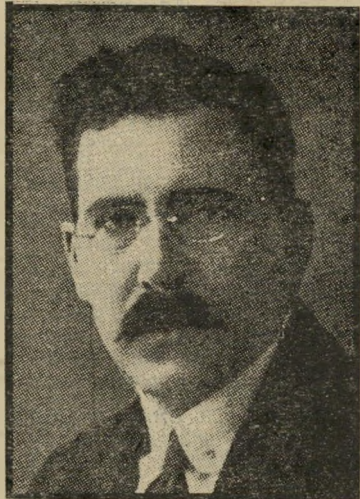
הוא? בוודאי כמנף. איך קיבלו אותו המבקרים... מה חשוב לאין-ערוך בתהליך זה היסטורי של שיבת-ציון וקירוב גלויות היא שיבת השבט התימני, ומחברת והרבה בחינות. קודם-כל אמונתם המחולקת הזו מעשית במשיח. אפילו בעלי-קבלה שלהם אינם עושים אבסטרקציה מאישיותו של המשיח. ולגמרי לא במקרה הוא, שה"רמב"ם שלח להם את „אגרת תימן" כדי לחזק את אמונתם...

...אל נושא זה, יהודי-תימן, היה חוזר לא פעם. עברנו פעם בפעם-הרבה. ישבה שם קבוצת סבלים על ריצפת המדרכה. משעברנו פסיעות אחדות נזכר ביאליק:

— ראיתי אתמול סבל תימני כזה נרשע על גבו פסנתר. פסנתר שלם. על גבו. לא האמנתי למראה עיני. מאחורו לא ראיתי אלא את רגליו. רגליו דקות ויבש. שות. שוב עברתי לצידו והתבוננתי בפי-ניו. שוב נשארת לאחוריו. הלכתי אחריו. זה היה כרוחב אלגנטי. אחרי-כך שרך דרכו לרכוב מונטיפיורי ושוב לרוחב יבנה. לבי סוף ניכנס לחצר. שם הניח את הפסנתר. — ניגשתי אליו ושאלתי, כמה ילדים שיחיו יש לך. „שישה ברוך השם" הת-בוננתי בו. מניין הכוח, בהררה זו? — וחרר זה כליד ילדים, וחרר זה מפרנס מרשפחה, ששה ילדים בן ירכו... אלא שיצאה בעלת-הפסנתר בפתחו-פה כזה, כאילו רוצה לבלוע חיים את התימני עם הפסנתר ביחד: „ווס שטייטער זי אגוילם און א שם המפורש?!" (מה אתה עומד כגולם בלי השם המפורש) — „נרש ברויך גו, גברת, נרש ברויך, דיר גזונט קומן דריי הלפן ארויף. נרש ברויך גברת" (אלינא באפך גברת, אלינא באפך, אמר-תי לך, יבואו שלוש אנשים לעזור להע-לות למעלה. אלינא באפך גברת). וכרע גם באי שלוש תימנים לעזור-לו להעלות את הפסנתר. בלכתי שיננתי בלבי את הפנינה האדרישית „כגולם בלי השם המ-פורש", לא שמעתי אותה מעולם...

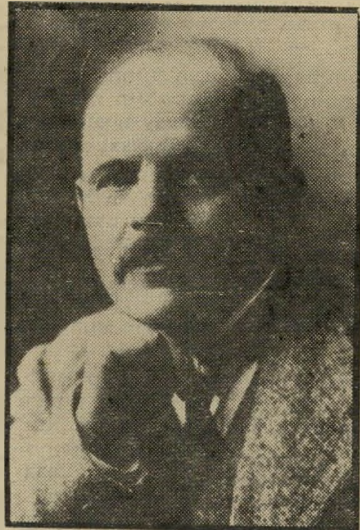
שני רומאנים. שמע, הכחור הזה יודע את הקונץ! שמעתי שגולד בירושלים. ושהוא ספרדי, כלומר, פראנק. סמיאטצקי אומר, איך אפשר לשנוא את הערבים, הלא הם דומים לפראנקים! הלן הזה עלול להעליל על עצמו דבריו-שטויות ובלבד שיצליח בלוצנותו...

— ובכן, בורלא זה הוא ספרדי... הלא

יהודה בורלא
ניחוח המסורת הספרדית העתיקה

תיכף עם תחילת הקריאה הייתי צריך לקבוע זאת. אתה מרגיש פה את ריח הנרי חוח של המסורת הספרדית העתיקה, ולא רק בשפה ובסגנון, אלא גם בקטעי השיר, רח, שהוא מתבל בהם את הפרזה שלו. אומנם, משוררי ספרד לא כתבו רומאנים, אך אילו כתבו, היו כותבים ככה (צחק), אך אמר... כמדומני ברנארד שאו: אני אינני כותב שירים, אך אילו כתבתי, הייתי כותב שירים טובים כהרבה מי וויליאם בלייק. — ובכן, שני הרומאנים של בורלא הם נכס חדש לא רק בספרד דיות, שכן אין לשכוח, ששופר מודרני הוא, כלומר, הוא משתלב בספרות הרון מאניסטית של ימינו. הם נכס חדש בעיקר כיצירות מעולות וגם מרתקת. בן כמה

חיים נחמן ביאליק

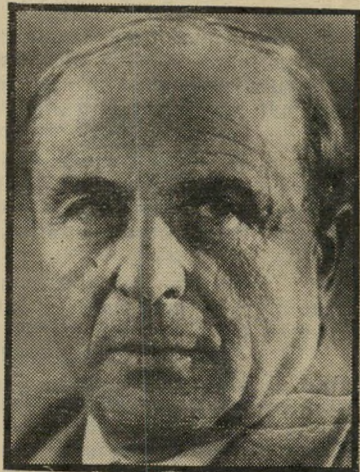
התחיה הקרובה של רוח היהודים הספרדים

כי, ולא כפי שהיא נפוצה בפי הבריות: „אני שונא את הערבים על שהם דומים לפראנקים", אלא: „איך אפשר לשנוא את הערבים, הלא הם דומים לפראנקים!" — מובן, שבנוער הערבי העירוני, כלומר, הלכנטיני, מדבר הכתוב והנה, דווקא ביאליק, שלא פסק מלדבר על תחייתה הקרובה של רוח היהודים הספרדיים, צא-צאיהם של יהודה הלוי, אבן-עזרא, אבן-גבירול והרמב"ם, דווקא הוא נפל קורבן ללעזי-העלילה, שבתור מהתלה אינה (גם) בנוסחה הראשון) אלא מהתלה, ואילו כשי מרשהו מרצין אותה, עולה להרגיו... סמיאטצקי, אמר גם, „מזלנו שבימי משה רבנו לא היו עדיין סיגרות, אחרת אמר היה לנו לעשן בשבת..."

אלא שאביגדור המאירי אינו מסתפק וממשיך להילחם את מלחמתו של ביא-ליק המת, כנגד העלילה הנוראה בה מוכר פש שמו. בעמוד 100 של סיפרו מופיעה חוות-דעתו של ביאליק למחרת הופעת ספריו של יהודה בורלא אשתו השנואה ובלי כוכב: „קראתי שני סיפורים מאת יהודה בורלא, שניים כזה אחר זה, כלומר

מזה שנות דור מהלך סיפור אימים מתוך טרקליני הספרות העברית לרחובות המ-אובקים של החיים הישראליים. סיפור זה הדביק על המשורר הלאומי חיים נחמן ביאליק תו של גיזען שונא-ספרדים. העילה, לפי אותו סיפור-אימים: מערכת יחסים משובשים בין ביאליק לסופר יהודי דה בורלא, בגין חסדיה של גברת מסור-יימת.

בקובץ נישכת, הנושא את הכותרת ביאליק על-אתר, מביא הסופר אביגדור המאירי, שהיה ידידו ובן-בריתו של ביאליק, שיחות שונות שנערכו במחיצת המשורר הלאומי, במשך קרוב לשנות דור. מימי אודיסה, שבהם אימץ ביאליק את המאירי, עם תום מילחמת העולם הראשונה ועד מותו של ביאליק במחצית שנות השלושים.

אביגדור המאירי
„כגולם בלי השם המפורש"

בקובץ ביאליק על-אתר מצוי הצופן לאותה אמירה. בעמוד 85 של ספר זה כותב אביגדור המאירי: „רצא וראה, מה כוחה של רכי-לות, של לעז — ואנכי, שוב — מה ערכה של דעת-הקהל. מפי סמיאטצקי נזרקה המימרה ההיתולית על הפראנקים וערי-

המאבק הסמנטי בין באר-שבע לתל-אביב * מנחם בן

פותח בקרב על תוהר השירה העברית * השיוץ

בחטף

את המשררת השניה, סגלית דוידוביץ, פוסל בן בשימוש במטבע-הלשון שרלי-טני(ת). את רשימתו מסיים בן בקביעה: „סגלית דוידוביץ היא עדיין שבויה של 'זוסט' אחידי מדי ומנוכר מדי... והאגדה מספרת, שמדי יום שיש פותחים משוררי תל-אביב את מוספי-הספרות, לראות מי קורבנו השבועי של מנחם בן * * * כוכב שביט גורלם בספרות הוא, שכפי שהם הופיעו לפתע, כך הם נעלמים. כוכב כזה היה העשב החול של דויד 'שיץ', אשר סיפרו השני ההודמנות האחרונה הפך עד מהרה לשובל הלבן שהוא הותיר בחלל הספרות הישראלית. בדבר בוקר ספר זה בידי 'ישעיהו ישן' ברשימה תחת הכותרת פרובוקטיביות בנאלית, אותה סיים ...גם סיפור זה אינו מצליח להשכיח את הפגי-מים השולטים בקובץ כולו, אך הוא מאפי-שר לנו לקוות שהמחבר הגויז בפסימיות באשר לגורלו כסופר כשקרא לקובץ בשם שקרא לו..." העירה בחוג-סופרים, באחד מבתי-הקפה של תל-אביב, מבקרת שתלתה בשעתו את כל אמונה בספר הראשון של מחבר זה: „הופ, היה השיוץ, ואיננו עוד". * * * השנתון עכשיו עומד לעשות את מתכונתו, לדברי עורכו, ד"ר גבריאל מוקר, הרי שבמשך כל שנה יירא-אור שלושה שלישיונים בני 250 עמודים כ"א, בהם יפרסמו דרך קבע אנשי בית עכשיו.

מנחם בן
צעירות בית „עכשיו"

רך ולרוחב. ולא רק השמות המאכלסים את שירי א. דורית — ולנטינו, פדרו, גי, הי, וודריגו וכו' — דומים משום-מה לאותו 'גל-סמנטי' עצמו המוכר לנו משירי וולף — פרדריק, ניוסה, סבסטיאן, לוטה וכו'.

(המשך מעמוד 71)
הטכטים. כך שמארו הנזכר של גווארה מופיע במיון הכפול, בפרק אסיה-אפריקה. החלק הממיון השלישי, מחלק הפעם את המאמרים לשלוש גישות-יסוד. האחת: הרציונאליסטית; השניה: תרבותית-היסטורית; השלישית: הפסיכולוגית.

תשביש

השורדי?

במדור זה, תחת הכותרת „השוודים" (העולם הזה 2219) ניכתב בין השאר: „התפיסתי והעיתונאי יורם קניוק פועל בשנתיים האחרונות, באינטנסיביות רבה, לתירגום של לפחות יצירה אחת משלו, לשוודית, כמטרה שיצירה זו תוגיע את אותם אבירים, המתכנסים בעיר העתיקה של שטוקהולם..." פנייתו של קניוק למערכת מלמדת, כי הוא אינו פועל בשנתיים האחרונות באינ-טנסיביות רבה לתירגום של לפחות יצירה אחת משלו לשוודית, במטרה שיצירה זו תוגיע את אותם אבירים, המתכנסים בעיר העתיקה של שטוקהולם... אם קניוק מצא עצמו ניפגע מהקטע שפורסם ברשימה השוודים, הרי שיש לראות בשורות אלה בקשת מחילה.